

YAZMA BECERİSİNDE DÖNÜT VE DÖNÜT ARACI OLARAK KULLANILAN BİLGİSAYARA İLİŞKİN BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Rabia Sena AKBABA*

Yalın Kılıç TÜREL**

Geliş Tarihi: Ağustos, 2016

Kabul Tarihi: Aralık, 2016

Öz

Yazılı bir metin, yazılı ve sözlü yöntemlerle veya bilgisayar aracılığıyla yapılan dönütlerden sonra daha iyi bir metin hâlini alabilmektedir. Bu çalışmada; dil öğretimi kapsamında ele alınan yazma becerisine yönelik verilen dönütlerle birlikte bu süreçte bilgisayarın nasıl ve ne oranda kullanıldığını incelemek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Çeşitli anahtar kelimelerle YÖK Tez ve Google Akademik veri tabanlarında toplam 95 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar arasından yazma becerisine verilen dönütleri içeren 34 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmalar, yayım yılı, araştırma türü, araştırma yöntemi gibi kıstaslara göre değerlendirilerek elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleri ile betimlenmiştir. Yöntem açısından çalışmaların genelde karma yöntemle desenlendiği daha sonra bu oranı sırasıyla nicel ve nitel yöntemlerin takip ettiği görülmüştür. Çalışmalara tayin edilen örneklem düzeyleri, çoğunlukla lisans seviyesinden seçilmiştir. Dönüt verimi, çoğu çalışmada sadece geleneksel yöntem veya sadece bilgisayarlarla sağlanırken bu iki yöntemin birlikte kullanıldığı çalışmalar da bulunmaktadır. Ayrıca bilgisayar kullanımında hangi bilgisayar programının tercih edildiği de incelenmiştir. Son olarak, çalışmalarda yazma becerisine verilen dönütlerle beraber ele alınan değişkenler incelenmiş ve bu değişkenlerde çoğunlukla öz değerlendirme ile akran ve öğretmen değerlendirmesinin ele alındığı görülmüştür. İncelenen çalışmalar sonucunda bilgisayar ve programlarının, yazma performanslarına verilen dönütlerde kullanıldığı ve kullanılma sonucunda da olumlu sonuçlar elde edildiği gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yazma becerisi, dönüt, bilgisayar, bilgisayar destekli dönüt, doküman analizi.

A LITERATURE REVIEW STUDY ON WRITING IN THE FEEDBACK AND FEEDBACK AS A TOOL USED COMPUTERS

Abstract

A written text becomes better after the given feedback using pen and paper, oral methods and via computer. In this study, with the feedback in writing skill in terms of language teaching, to examine how and at what

* Arş. Gör.; Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, r.sena_ak@hotmail.com.

** Doç. Dr.; Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü, yturel@firat.edu.tr.

rate computer is used in this process is aimed. In the study, among qualitative technics, data analysis technic is used. With some key words, totally 95 studies are obtained in YOK Thesis and Google Acedemic data bases. Among them, 34 studies including the feedback related to writing skill are taken into the research. By evaluating the studies according to some criterion such as publishing date, research kind, and research technic, the data obtained are defined with percentage and frequency values. It is observed that the studies are supported by combined method and later quantitative and qualitative methods respectively. The sample levels in the studies are selected from undergraduate degree the most. While feedback is obtained with only traditional method or only with computer, there are still some studies in which both of them are used. Besides, which computer program is preferred is also analyzed. Finally, the variations in relation to the feedback given to writing skill in the studies are examined and it is observed that in these variations mostly self/fellow/teacher evaluation is handled. At the end of the examined studies, it is seen that computer and programs are used in the feedback given to writing performances and positive results are taken at the end.

Keywords: Writing skills, feedback, computer, computer-aided feedback, document analysis.

Giriş

Teknolojinin hızlı gelişimi, teknoloji araçlarının da yaşamın her alanında kullanımını beraberinde getirmektedir. Bu araçlardan biri ise hemen her alanda yararlanılan, kullanıcılarına her yerde erişim imkânı sağlamasıyla bilinen ve hayatı kolaylaştıran bilgisayarlardır.

Bilgisayarın etkin olarak kullanıldığı alanlardan biri eğitim-öğretim alanıdır (Aydın, 2005). Günümüzde formel ya da informel bir şekilde bilgisayarlar öğretime dahil edilmektedir. Bilgisayarlar, bu öğretim alanlarından biri olan Türkçe öğretimi kapsamında yazma, konuşma, dinleme ve okuma olarak bilinen dört temel dil becerisinin öğretiminde de daha iyi sonuç alabilmek için kullanılabilir (Warschauer ve Healey, 1998). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, dil becerilerinden olan yazma becerisine de farklı bir önem yüklemiş ve öğrenci performanslarının değerlendirilmesi sürecinde 1970'lerden sonra konuşma, dinleme, okuma becerisinin yanı sıra yazma becerileri de dikkate alınmaya başlanmıştır (Maden, 2011).

Bilgisayarın dil becerilerinin geliştirilmesinde bir araç olarak kullanımına ilişkin alan yazında çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Balcı (2013), çalışmasında bilgisayarın dört dil becerisiyle olan ilişkisi üzerinde dururken Krucli (2004), Aydın (2005), Ulusoy (2006) ve Ho ve Savignon (2007), çalışmalarında bilgisayarın sadece yazma becerisi ile olan ilişkisi üzerinde durmuştur. Bahsedilen çalışmalarda genel olarak yazma becerisinin oldukça kısıtlı yönleri ile ele alındığı görülmektedir. Buna rağmen, bilgisayarın yazma etkinliklerinde yoğun olarak kullanılması neticesinde özellikle son yıllarda bu ilişkiyi ele alan çalışmalarda bir artış olduğu da söylenebilir (Aydın, 2005).

Yazma becerisi, tıpkı konuşma gibi her alanda ihtiyaç duyulan bir iletişim şekli ve kişinin kendini ifade etme yollarındandır. Yazma becerisinin somut bir şekilde ortaya çıkmış hâli olan yazı; duygu, düşünce, tasarı ve isteklerin alıcıya ulaştırılmasını sağlayan bir kanal vazifesi görür. Mesajların alıcıya doğru bir şekilde ulaşması için bu kanalın sağlam olması, yani yazının okunaklı ve açık olması gerekir. İstenilen şekilde bir yazının ortaya konulması için ise belli bir süreç gereklidir. Bu süreç; hazırlık, yazı taslağı oluşturma, gözden geçirme (düzenleme), düzeltme ve yayınlama aşamalarından oluşur (Karatay, 2011). Hazırlık aşaması; yazma amacının, okuyucu kitlesinin ve yazı türünün belirlendiği, konunun belirlenip sınırlandırıldığı ve konu hakkında araştırma verilerinin toplandığı kısımdır. Yazı taslağı oluşturma, içeriğin vurgulandığı, hazırlık aşamasında bir araya getirilen düşüncelerin belli bir düzene sokularak yazının gereksiz ayrıntılardan arındırıldığı aşamadır. Gözden geçirme, yazarın kendi metnini inceleyerek yazısını daha iyi bir seviyeye getirmeye çalışmasıyla ilgilidir. Bu aşama, düşüncelerin ifade ediliş şekli, uygun sözcük seçimi veya cümle yapısıyla ilgili olabilir ve birçok kez tekrarlanabilir. Düzeltme aşamasında, kişi, yazılı anlatımlarındaki hataları fark ettikten sonra bireysel olarak ya da bir editör eşliğinde bu hataları düzeltir. Yayınlama aşaması ise; önceki aşamalardan geçmiş bir yazılı metnin okul panolarında, internet sitelerinde, dergilerde vb. yerlerde okur kitlesine sunulmasıyla yazma sürecinin tamamlandığı aşamadır (Akçin, 2009). Yayınlamadan bir önceki aşamayı oluşturan düzeltme, kişinin yazısını daha iyi bir düzeye getirebilmesi için aldığı geri bildirimlerden oluşmaktadır. Verilen geri bildirimler, anlatımın tutarlılığını, yazıdaki bütünlüğü, yazım ve noktalamayı, anlatım bozukluklarını, yazının görsel sunumunu vb. ilgilendirir.

Yazma becerisinin hem karmaşık bir süreçten oluşması hem de uygulama sürecinde değerlendirme, dönüt ve düzeltme süreçlerinin yeteri kadar izlenememesi, sınıfların öğrenci yoğunluğu veya öğreticilerden kaynaklanan problemler nedeniyle diğer dil becerilerine göre daha yavaş geliştiği veya yeteri kadar geliştirilemediği söylenebilir (Karatay, 2011). Geri bildirim ve düzeltme aşamalarında görülebilecek aksamlar, öğrenmeyle ilgili mühim sorunlara ve ilerleyen süreçlerde öğrenme güçlüklerine yol açarken bu işlemlerin yerinde kullanılması ise, öğrenme seviyesini önemli ölçüde artırmaktadır (Ülper, 2008). Bu nedenle geri bildirim odaklı etkinliklere sınıf içerisinde yer vermek önemli görülmektedir. Bir yazıya yapılacak geri bildirimler; kâğıt-kalem yoluyla, bilgisayar aracılığıyla ya da yüz yüze etkileşim gibi çeşitli yöntemlerle yapılabilir (Ho ve Savignon, 2007). Bu araştırmada dört temel dil becerisinden olan yazma becerisinin, performans değerlendirilmesinde dönüt verme süreci ve bu süreçte araç olarak bilgisayar kullanımı ile ilgili alan yazındaki çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında taranan makale ve tezler; dönüt olarak bilgisayarın kullanılması durumu, yıllara göre dağılım, araştırma türü, makalelerin yayımlandığı dergi ya da tezlerin çalışıldığı üniversiteler, çalışmalarda kullanılan örneklem grubu gibi kriterler açısından incelenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada, dil öğretiminde yazma becerilerini değerlendirirken dönüt verilmesi ve bu dönütlerin verilmesinde bilgisayarın araç olarak ne ölçüde kullanıldığı incelenmiştir. Amaç doğrultusunda tarama modeliyle yapılan çalışma, nitel araştırma yöntemine göre desenlenmiştir. Yaşamın birçok alanında yer alan yazma becerisine ait dönütleri içeren Türkçe ve İngilizce çalışmalar incelenmiştir. Doküman analizi tekniği ile makale ve tez dokümanları önceki bölümde belirtilen kriterler açısından analiz edilmiştir. Doküman analizi tekniği, araştırılması hedeflenen olay hakkında yazılı bilgi içeren kaynakların ayrıntılı bir şekilde analiz edilmek istenmesinden dolayı seçilmiştir (Şimşek, Özdamar, Becit, Kılıçer, Akbulut, Yıldırım, 2008).

Bu çalışmada, 1 Mayıs 2015 – 24 Eylül 2015 tarihleri arasında “Google Akademik” ve “YÖK Tez” arama motorunda “language skills, writing skills, feedback, computer, tracking change”, “dil becerileri, yazma becerisi, dönüt, bilgisayar, değişiklikleri izle” anahtar kelimeleri kullanılarak toplam 95 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan özellikle hem yazma becerisinin hem de dönütün birlikte ele alındığı toplam 34 çalışma, araştırma kapsamında incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Göktaş ve arkadaşları (2012) ile Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu (2012) tarafından kullanılan formlar incelenmiş, bu araştırma kapsamında ihtiyaç duyulan bazı başlıklar (örneğin; dönüt aracı, çalışmalarda ele alınan diğer değişkenler, örneklem sayısı kategorileri gibi) uzman görüşleri alınarak forma eklenip veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Nihai form, araştırma kapsamına alınan çalışmalarla ilgili olarak tür, yıllara göre dağılım, araştırma yöntemi, yazma becerisine dönüt verilen örneklem çeşidi, dönüt veriminde kullanılan araçlar gibi değişkenleri içermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamına alınan çalışmalar, betimsel istatistikler (frekans ve yüzde) kullanılarak çözümlenmiş ve bu şekilde var olan durum ortaya konulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel çalışmada geçerliğin sağlanması, araştırılan olgunun yansız gözlenmesine bağlıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu amaçla kullanılan formun daha önce geliştirilmiş bir formdan uyarlanması ve çalışmanın amacına uygun olarak uzman görüşleri alınarak revize

edilmesi sağlanmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan makale ve tezlerden rastgele beşer tane seçilerek bir başka araştırmacı tarafından incelenmesi sağlanmıştır. Nitel çalışmalarda gerçekleştirilen kodlamaların benzerliklerinin hesaplanması ile belirlenen kodlayıcılar arası güvenilirlik (inter – rater reliability) katsayısı çalışmanın güvenilirliği açısından önemlidir (Miles ve Huberman, 1994). Ancak bu çalışmada formda incelenecek değişkenlerin net olması sebebiyle yapılan atamalar arasında farklılık meydana gelmemiştir. Bu durum, nitel araştırma sonuçlarının yüksek güvenilirliğe sahip olduğu şeklinde açıklanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bulgular

İlk tarama sonucunda konuya ilişkin toplam 95 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 79'una Google Akademik veri tabanından anahtar kelimeler kullanılarak ulaşılmıştır. Bu çalışmalar, 2'si yüksek lisans tezi olmak üzere 33 İngilizce çalışma ile 46 Türkçe çalışmadan oluşmaktadır. Geri kalan 16 çalışmayı da Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nden aynı anahtar kelimeler kullanılarak aranan 5'i Türkçe, 10'u İngilizce, 1'i de Almanca yayımlanan tez çalışmaları oluşturmaktadır (Tablo 1).

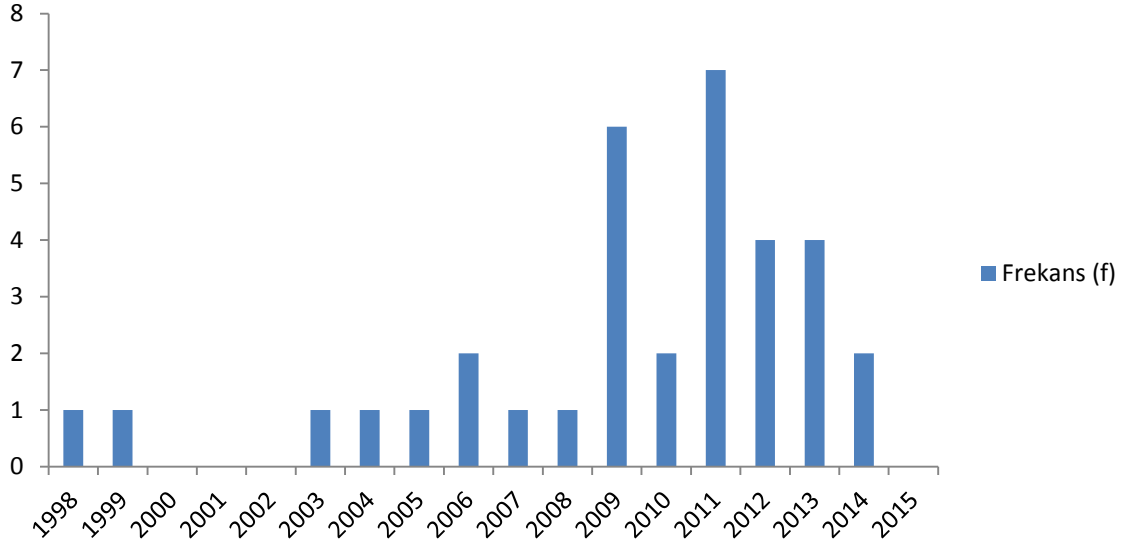
Tablo 1: İlk Tarama Sonucunda Ulaşılan Çalışmalar

Veri Tabanı	Çalışma Sayısı	Yayımlandığı Dil
Google Akademik	79	İngilizce (33)
		Türkçe (46)
Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi	16	Almanca (1)
		İngilizce (10)
		Türkçe (5)
Toplam	95	Almanca (1)
		İngilizce (43)
		Türkçe (51)

Ulaşılan 95 çalışma, kapsama göre elenmiş ve dil öğretiminde yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik dönüt verilmesi konusuna uygun olan 34 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmaların 13'ünü (8 İngilizce, 5 Türkçe) sekiz yüksek lisans tezi ile beş doktora tezi oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen 34 çalışmanın 23'ü İngilizce, 11'i de Türkçe yayımlanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur:

Çalışmaların Yayımlanma Yıllarına Göre Dağılımları

İncelenen 34 çalışma 1998-2014 yılları arasında yayımlanmıştır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların bu yıllara göre dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Çalışmaların Yayımlı Yılına Göre Dağılımı

Şekil 1'e göre 2000-2002 yılları arasında araştırma kapsamında incelenecek konuya dair bir çalışma görülmemişken diğer yılların her birinde en az bir çalışmanın olduğu görülmüştür. En çok çalışmaya 2011 (%20,5) yılında rastlanırken 2009 yılından sonraki yıllarda yayımlanan çalışmaların önceki yıllara oranla arttığı gözlenmiştir.

Makalelerin Yayımlandıkları Dergilere, Tezlerin Yapıldıkları Üniversitelere Göre Dağılımları

“Google Akademik (Scholar)” ve “YÖK Tez” veri tabanlarında, anahtar kelimeler aracılığıyla bahsedilen 13 tez ve 21 makaleye ulaşılmıştır. Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde de yazılan anahtar kelimeler sonucunda ulusal veya uluslararası birçok makaleye ulaşılsa da incelemek için elde edilen tezleri sadece Türkiye’de çalışılmış tezler oluşturmaktadır.

Beşi doktora tezi, sekizi yüksek lisans tezi olmak üzere araştırma kapsamında incelenen toplam 13 tez, Türkiye’de bulunan farklı dokuz üniversitede çalışılmıştır. Bu üniversiteler ve üniversitelerdeki çalışma sayıları şöyledir: Bilkent (1), Dokuz Eylül (1), Gazi (3), İnönü (1), Marmara (1), Mersin (1), Mustafa Kemal (2), Ortadoğu Teknik Üniversitesi (2), Yeditepe Üniversiteleri (1). En fazla çalışmanın (%23) ise Gazi Üniversitesi’nde yapıldığı görülmektedir.

Araştırmaya dâhil edilen toplam 21 makale, 17 farklı dergide yayımlanmıştır (Tablo 2).

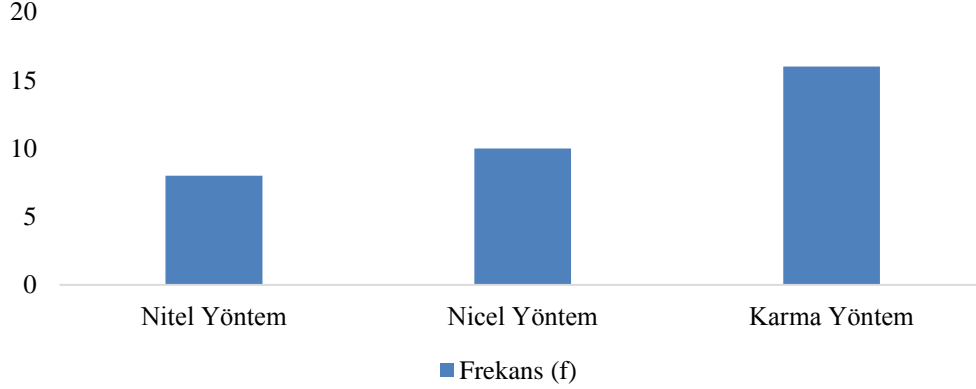
Tablo 2: Makalelerin Yayımlandıkları Dergilere Göre Dağılımları

Dergiler	Makale Sayısı
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1
Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1
CALICO Journal	1
Computers and Composition	1
Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1
Dil Dergisi	1
English Journal	1
English Teaching Forum	1
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1
Instructional Science	2
İlköğretim Online Dergisi	1
Journal Of Second Language Writing	4
Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi	1
System 31	1
The Turkish Online Journal of Educational Technology	1
Turkish Studies	1
Unipdu Journal	1
Toplam	21

Tablo 2’de görüldüğü gibi, 21 makalenin 4’ü (%19) “Journal of Second Language Writing” adlı uluslararası bir dergide yayımlanırken araştırma kapsamındaki çalışmalardan 2’si (%9,5) yine uluslararası bir dergi olan “Instructional Science” dergisinde yayımlanmıştır.

Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemi

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların hangi araştırma yöntemiyle desenlendiği Şekil 2’de gösterilmektedir.

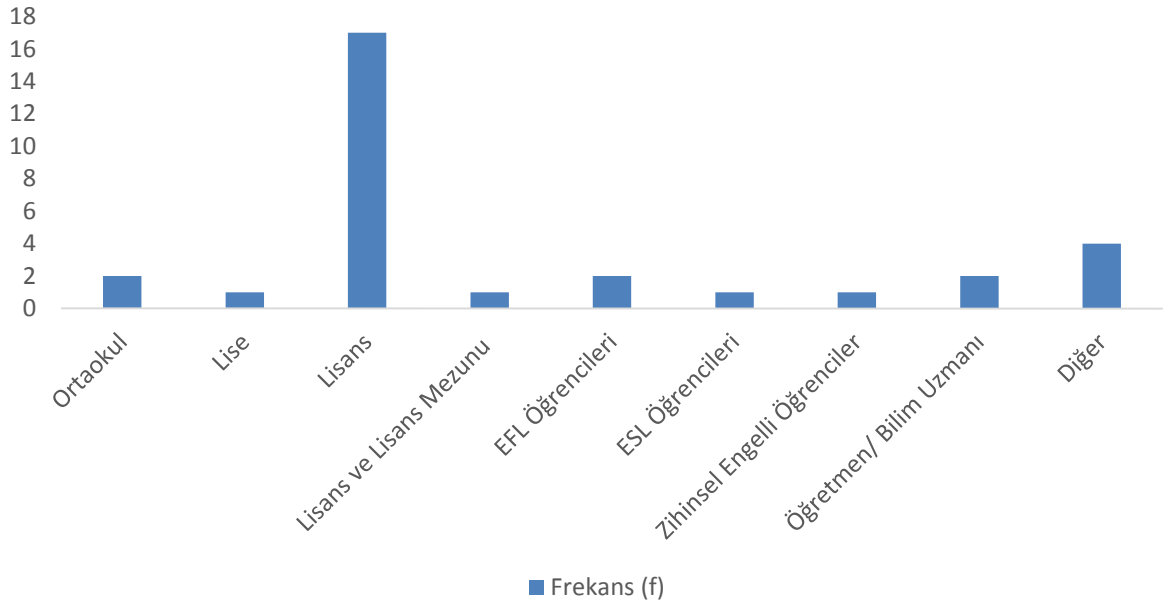

Şekil 2: Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Şekil 2’ye göre, incelenen araştırmaların 8’inde nitel araştırma yöntemi kullanılırken 10 çalışma nicel araştırma yöntemine göre şekillendirilmiştir. En çok kullanılan yöntemin ise, 16 çalışmada (%50) var olduğunu gördüğümüz nicel ve nitel desenin birlikte kullanıldığı karma yöntemdir. Nicel araştırma yönteminde çoğunlukla (%70) deneysel desen kullanılmış, veri toplamada beşli likert ölçeğinden yararlanılmış, analiz kısımları ise *t* testleri, Cronbach's Alpha, karma faktöriyel değişiklikler analizi, Mann-Whitney *U* testi gibi istatistiksel testlerle değerlendirilmiştir. Nitel araştırma yönteminde ise durum çalışması, doküman incelemesi, denekler arası çoklu yoklama modeli, literatür taraması gibi yöntemler kullanılmış ve bunlar genel olarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Uygulamaya Dayalı Çalışmalarda Kullanılan Örneklemeler

Araştırma kapsamında yer alan çalışmalarda hangi örneklem düzeyinin ne kadar sıklıkla kullanıldığı Şekil 3’te gösterilmektedir.

Şekil 3: Çalışmalarda Örneklem Düzeylerinin Seçilme Sıklıkları

İncelenen çalışmalarda, farklı öğretim düzeylerinden örneklem seçildiği görülse de tüm çalışmaların yarısından fazlasında (%54,83) örneklemin lisans öğrencilerinden oluştuğu dikkat çekmektedir. Bu seviyelerin yanı sıra zihinsel yetersizliği bulunan öğrenciler, ikinci dil olarak İngilizce öğrenenler (ESL), yabancı dil olarak İngilizce öğrenenler (EFL) ve öğretmen ya da bilim uzmanları da örneklem olarak seçilmiştir. “Diğer” adlı örneklem başlığı altında ise dil okulundan; lise, ortaokul, lisans seviyelerinin hepsinden veya birkaçından çalışmaya dahil olan, öğrenci sayısının bilindiği fakat sınıf düzeyine ulaşamayan örneklem çeşitleri bulunmaktadır. Ayrıca örneklem boyutlarının da 5 ile 399 arasında değiştiği görülmektedir. Toplam 34 çalışmanın 31 tanesi uygulamaya yönelikken 3 tanesinde nitel araştırma modeli benimsenmiş ve konuya dair durum analizi yapılmış veya makale ve dergiler incelenmiştir. Uygulamaya dönük çalışmalarda örneklem sayılarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. İncelenen Uygulamalı Çalışmalardaki Örneklem Sayıları

Örneklem sayısı	0-10	11-100	101-300	301 ve üzeri
Makale Sayısı	2	22	6	1

Çalışmalardaki Dönüt Araçları

Ele alınan çalışmalarda dönüt verme araçları sadece bilgisayar, geleneksel (yazılı ve sözlü) araçlar ve her iki türde aracı birlikte kullanan araştırmalar olmak üzere üç grupta incelenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Dönüt Veriminde Kullanılan Araçlar

Dönüt Aracı	Frekans(f)	Yüzde(%)
Bilgisayar	10	29,40
Kelime İşlem Programları (WinWord gibi)	4	40
Bloglar	2	20
Çevrimiçi İletişim Araçları (MSN, SWord, Blackboard)	3	30
Moodle	1	10
Weblog	1	10
Video	-	-
Geleneksel Araçlar	19	55,80
Yazılı (metin, form, anket, kontrol listesi, ölçek)	19	100
Sözlü (yüz yüze vb.)	4	15,38
Karma	5	14,70
Netfolyo + yazılı metin	1	20
Weblog + yazılı metin	1	20
Yüz yüze + bilgisayar (kelime işlem programları)	1	20
Video + yazılı metin	1	20
Kelime işlem programları + yazılı metin	1	20
Toplam	34	100

İncelenen 34 çalışmada, yazılmış olan metinlere çeşitli araçlarla dönüt verilmiş veya dönüt verilirken kullanılan araçların nasıl sonuçlar doğurduğu açıklanmıştır. Bu araçlar, teknolojinin gelişimiyle her alanda kullanılan bilgisayarlar ve kâğıt – kalem gibi geleneksel yöntemler adlı iki ana başlık altında tablolaştırılmıştır. Tablo 4’te gösterildiği gibi dönüt veriminde, bilgisayar genel başlığı altında WinWord başta olmak üzere kelime işlem programları, bloglar, çevrimiçi iletişim araçları, Moodle, Weblog ve video yer almıştır. WinWord programı içerisinde yer alan “Değişiklikleri İzle (Track Change)” sekmesi de dönüt veriminde aktif bir şekilde kullanılmıştır (Ho, Savignon, 2008). Metin, form, anket, kontrol listesi gibi yazılı dönüt araçları ve yüz yüze, bire bir tarzda uygulanan sözlü dönüt araçları da geleneksel araçlar başlığı altında değerlendirilmiştir. Dönüt veriminde, %55,80 gibi bir oranla en çok geleneksel araçların kullanıldığı gözlenirken en az yüzdeye (%14,70) sahip olan ve hem

bilgisayar hem de geleneksel araçların birlikte dönüt aracı edildiği karma araçların da kullanıldığı görülmüştür.

Çalışmalarda Ele Alınan Diğer Değişkenler

Araştırma kapsamına alınan 34 farklı çalışmada birçok değişkenin yer aldığı görülmüştür. Bu değişkenler, çalışmalarda ele alınma sıklıklarıyla birlikte Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5: Dönüt Veriminde Kullanılan Araçlar

Değişkenler	Frekans(f)	Yüzde(%)
EFL	2	4,90
ESL	1	2,40
Öz Değerlendirme/ Akran Değerlendirmesi/ Öğretmen Değerlendirmesi	18	43,90
Bilişsel Süreç Modeli	2	4,90
Bloglar- Blog Kullanma Alışkanlıkları	4	9,80
Almanca Öğretimi	1	2,40
Öyküleyici Metin	1	2,40
Geri Bildirim Çeşitleri	1	2,40
Netfolyo kullanımı	1	2,40
Kültürler Arası E-Posta Yoluyla Yazışma	1	2,40
Bilgisayar ile Yazma Süreci İlişkisi	1	2,40
İngilizce Yazma Becerisi	1	2,40
Eş Zamanlı İpucu	1	2,40
ICT(İnformation and communication)	1	2,40
Web Destekli Öğrenme Programı; Moodle	1	2,40
Ning Networks	1	2,40
4+1 Planlı Yazma ve Değerlendirme Modeli	1	2,40
Yabancı Dilde Yazma Kaygısı/Yazma Yeterliği	2	4,90
Toplam	41	100

İncelenen çalışmalarda, yazma becerisine verilen dönütlerle beraber 18 ayrı değişkenin ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak Tablo 5'te de gösterildiği gibi öz değerlendirme / akran değerlendirme ve öğretmen değerlendirme, 18 çalışmada ele alınan ve %43,90 gibi bir oranla

en çok ele alınan değişken olarak göze çarpmaktadır. Bazı çalışmalarda birden fazla değişken kullanıldığından 34 çalışmada 18 parametrenin toplam 41 kez yer aldığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Yazılı metinlerin incelenmesi ve bu metinlere yönelik düzeltmelerin dönüt şeklinde verilmesinin ele alındığı 34 çalışma araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Bu inceleme, çalışmaların yayım yılını, türlerini, araştırma çeşitlerini, yayımlandığı dergileri veya araştırmanın yürütüldüğü üniversiteleri, yayımlandığı dili, uygulamaya dayalı araştırmalarda seçilen örneklemeleri, dönüt veriminde kullanılan araçlar ve ele alınan diğer değişkenleri kapsamaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, 1998-2014 yılları arasında en çok çalışmanın 2011 yılında yayımlandığı ve 2009 yılından sonra da yazma becerisine verilen dönütleri inceleyen çalışmalarda artış olduğu görülmüştür. Dönütlerin veriminde bilgisayar kullanımı da göz önünde bulundurulduğu zaman, yazma etkinliklerinde bilgisayarın yoğun olarak kullanılmasının son on yılda yazma becerisiyle bilgisayar ilişkisini ele alan çalışmaların artmasına neden olduğu söylenebilir (Aydın, 2005). Yine bilgi iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile birlikte yazma becerisinde dönüt vermeye yönelik kullanılacak farklı alternatif değerlendirme tekniklerinin ortaya çıktığı ve bunların giderek yaygınlaştığını söylemek mümkündür (Balta ve Türel, 2013). Fakat her ne kadar 2009 yılından itibaren araştırma konusuna uygun çalışmaların sayısında kısmen artış görülse de 2015 yılında bu kapsamda herhangi bir çalışmanın bulunmadığı dikkat çekmektedir. 2015 yılı çalışmalarında, hikâye anlatımında (Turgut ve Kışla, 2015), özel öğretimde (Doğan ve Akdemir, 2015) ve genel olarak dil eğitiminde dönüt yolları ele alınırken (Çalışkan, 2015) bilgisayarların destekleyici araç olarak kullanıldığı çalışmalar da yapılmıştır. Fakat doğrudan, bilgisayarların yazma becerisinde dönüt verme/alma aracı olarak kullanılması konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmaya dahil edilen toplam 34 çalışmanın 13'ünü, 5'i doktora 8'i yüksek lisans olmak üzere tez çalışmaları oluşturmaktadır. Diğer 21 çalışma da çeşitli dergilerde yayımlanmış makalelerden oluşmaktadır. Genellikle herhangi bir araştırma konusunda yapılmış tez sayısının makale sayısından oldukça düşük olması beklenirken ele alınan çalışmaların yaklaşık %38'inin tez araştırması olduğu görülmektedir. Bu durumun araştırma konusunun daha detaylı, uzun dönemli ve nitel araştırma türünü içeren kapsamlı çalışmalar gerektirmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışmaların çoğunlukla büyükşehirlerdeki üniversitelerde yapılmış olmasına sebep olarak da üniversitelerin, sahip oldukları lisansüstü programları, öğrenci ve öğretim üyesi sayısı açısından avantajlı durumda bulunmaları gösterilebilir.

13'ü tez çalışması 21'i makale olan çalışmaların büyük bir kısmı (%67,60) İngilizce yayımlanmıştır. 13 tez çalışması, Türkiye'de bulunan 9 farklı üniversitede çalışılmıştır ve bu çalışmaların 8'i yine İngilizce yayımlanmıştır. Araştırma konusu kapsamında İngilizce yayınların Türkçe yayınlardan fazla oluşu dikkat çekmektedir. Bunun nedenlerinden birinin de çalışmaların uluslararası dergilerde yayımlanmış olması olarak düşünülmektedir. Türkçe makalelerin büyük bir kısmı üniversite dergilerinde yayımlanırken Türkiye merkezli uluslararası dergilerde de yayımlanmış makaleler bulunmaktadır. Ayrıca, Türkçe yayımlanmış çalışmaların sayısı az gibi görünse de İngilizcenin yaygın kullanımı dikkate alındığında 11 (%32,40) çalışmanın Türkçe olması dikkat çekicidir.

Araştırmalarda, nitel veya nicel araştırma türleri ya da nitel ile nicel araştırma türünün birlikte bulunduğu karma desen kullanılmıştır. Yazma becerisine verilen dönütler adlı konuda incelenen 34 çalışmanın yarısında karma desenin tercih edildiği görülmüştür. Karma yöntemi, nicel yöntem ardından da nitel yöntem takip etmektedir. Yazma becerisinde akran dönütü, öğretmen dönütü veya öz değerlendirmeler için bilgisayar veya geleneksel yöntemlerle elde edilen dönütleri incelemek için nitel araştırma yöntemi fazla tercih edilmemiştir. Karma yöntem araştırmaları, araştırma yöntemlerini sınıflandırmada yükselen bir paradigma özelliği göstermektedir ve bu, yöntemin kullanıldığı çalışmaların geçerliliğini ve doğruluğunu artırır (Kabakçı, Yurdakul ve Ersoy, 2014). Eğitim teknolojileri alanındaki eğilimlerin incelendiği bir çalışmada, karma yöntemin 2000'li yıllardan sonra sürekli artış eğilimi gösterdiği ifade edilmiştir (Göktaş vd., 2012).

Nicel, nitel ve karma yöntemin kullanıldığı çalışmalarda tam deneysel, yarı deneysel, literatür taraması, denekler arası çoklu yoklama modelleri, durum çalışması, doküman incelemesi, tarama modeli gibi araştırma desenlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Nicel araştırma desenlerinin yoğun kullanımıyla ortaya çıkan durum, çalışmalarda iç geçerliği artırmak için tam ve yarı deneysel araştırma desenlerine öncelik verilmesinden kaynaklanabilir (Slavin'den (2008) akt. Göktaş vd., 2012). Ayrıca araştırma kapsamında ele alınan içerik analizi çalışmalarından birinde (Wigglesworth ve Storch, 2012), yazma uygulamalarında çiftler hâlinde veya küçük gruplar hâlinde çalışmanın ve çiftlerin birbirlerine dönüt vermelerinin öğrencilere nasıl katkı sağladığı incelenmiştir. Bu bağlamda, incelenen çalışmalarda genelde küçük gruplar veya çift hâlinde çalışmanın avantajları tespit edilirken sadece birkaç çalışmada iş birliği ile yazılı dönüt sağlamanın avantajları ön plana çıkarılmıştır. Diğer içerik analizi çalışmasında (Ulusoy, 2006) ise, ilgili araştırmalara ulaşmak için son 25 yılın dergileri incelenmiştir. İnceleme sonucunda ise, bilgisayarların yazma becerisine ciddi katkılarının olduğu ve en önemli katkısının da gözden geçirme ve düzeltme işlemi olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Boas (2011), uygulamaya dayalı olmayan çalışmasında ise, blog ve sosyal ağların kullanıldığı sınıflarda

yazma sürecine yönelik durum çalışması yapmıştır. Çalışma sonucunda da web tabanlı sosyal ağların, yazma sürecinde yazıyı düzeltmeye imkân verdiği ve akran değerlendirmesini kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uygulamaya dayalı olmayan iki çalışmada, konu ile alakalı makale ve dergiler incelenmiş ve bu çalışmalarda örneklem durumu belirtilmeyerek çalışmalar farklı bir kategoride tutulmuştur. Uygulamaya dayalı 31 çalışmanın yarısından fazlasında (%54,83) ise lisans öğrencileri örneklem olarak seçilmiştir. Bir çalışmada ise, lisans öğrencilerinden oluşan örnekleme mezun olan öğrenciler de dahil edilmiştir. Zihinsel engelli öğrenciler, EFL ve ESL sınıfı öğrencileri, öğretmen veya uzmanlar da örneklem olarak kullanılmış; fakat kullanım oranları çok azdır. Örneklem grubunun çoğunlukla lisans öğrencilerinden oluşmasında, araştırmacıların bu örneklem düzeyine daha rahat ulaşabilmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Sert ve arkadaşlarının (2012) yapmış olduğu çalışmada, örneklem grubunun daha çok lisans öğrencilerinden oluşmasını araştırmacılar için lisans öğrencilerinin en fazla elverişli, kolay ulaşılabilir örneklem olarak görülmesi şeklinde açıklanmıştır. Örneğin; bu araştırma kapsamında incelenen makalelerden biri, (Karatay, 2011) örneklemini lisans öğrencilerinden seçmiş; buna gerekçe olarak da lisans öğrencilerinin birbirine benzeyen bir örneklem oluşturduğunu ifade etmiştir.

Çalışmalarda, bireysel yazma becerileri kullanılarak üretilen yazı metinlerine dönütler verilmiştir. Bu dönütler; bilgisayar, geleneksel yöntemler ve hem bilgisayar hem de geleneksel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntem adlı üç ana başlık altında değerlendirilmiştir. Yazılı (metin, form, anket, kontrol listesi, ölçek) ve sözlü (yüz yüze vb.) olarak iki alt başlığı bulunan geleneksel yöntemler %55,80 oranında kullanılmıştır. Teknoloji kullanımının gelişmesiyle beraber bilgisayar programlarının dönüt alımında / veriminde kullanıldığı çalışmalara 2009 yılından sonra daha çok yer verildiği görülmektedir (Arslan, 2009; Çiftçi, 2009; Boas, 2011; Kavandı, 2012; Utari, 2012; Yavuz - Erkan, 2013). Bu durum da bilgisayar programlarının bu alanda kullanılabileceğine dair farkındalığın arttığını gösterir. Fakat yıl ilerledikçe bilgisayar ve programlarının kullanımı artsa da yazılı ve sözlü yöntemlerin kullanımında ciddi bir azalma olmayışı dikkat çekicidir.

Araştırma kapsamında ele alından çalışmalarda, bilgisayar aracılığıyla verilen dönütlerin oranı %29,40'tır. Bilgisayarlar; kelime işlem programları, bloglar, çevrimiçi iletişim araçları, Webloglar ve video özellikleri kullanılarak işleme dahil edilmiştir. Kelime işlem programlarında WinWord programı genellikle kullanılmış ve bu program içerisinde yer alan bazı özelliklerin üzerinde önemle durulmuştur. “Değişiklikleri İzle (Track Change)” sekmesi, sağladığı avantajlarla dönüt veriminde aktif kullanılmakta ve sağladığı avantajlarla oldukça

işlevsel bir özellik göstermektedir. Kelime işlem programındaki bu fonksiyon, metinler üzerinde değişiklik yapılmasına ve öğretmenlerin metin üzerinde yorum aktarmasına imkân verir (Kruclic, 2004). Yine “Değişiklikleri İzle” fonksiyonunun sağladığı faydalara yönelik Ho ve Savignon, (2007) şunları belirtmiştir: Dokümanlar üzerinde ekleme, çıkarma, yorum yapma, soru yazma gibi her türlü değişikliği yapma dönüt veren değerlendiriciye ve dönüt alan öğrenciye büyük kolaylık sağlar. Öğrenciler sorunlu paragraf ya da cümlelerinin yanlarına geribildirim yazabilirler ve yapılan geribildirimler otomatik olarak farklı renklerde görünebilir.

Günümüz toplumlarında teknoloji gelişimiyle beraber sosyal ağ ve yazılımlar, insanlar arasındaki iletişim kurma ve bilgi paylaşma tarzını değiştirmiştir. Araştırmacılara göre sosyal ağlar, iletişim becerilerini geliştirir ve bu iletişim becerilerinden biri de yazma becerisidir. Sosyal ağlar öğrenci – öğrenci, öğretmen – öğrenci etkileşimini artırmakta ve aktif, yaratıcı öğrenme fırsatları sunmaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010). Araştırma sonucunda da yazma becerisine dönüt verilirken kullanıldığı tespit edilen sosyal ağlara yönelik Koçoğlu (2009), Weblogların yazma becerisini geliştirmede büyük bir etkiye sahip olduğunu dile getirirken Utari (2012) de, yine Weblogların sınıf ortamında kullanılmasının akran dönütüne ve sürekli dönüt verimine ortam sağladığına değinmiştir.

Çevrimiçi iletişim araçlarından da MSN, SWord ve Blackboard uygulamalarından sıklıkla bahsedilmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri içinde sıklıkla kullanılan e-posta, MSN, Word, Black-Board ve telefon gibi araçların, yazma becerisine dönüt amaçlı kullanılmak gibi özel bir amaca da hizmet ettiği görülmektedir (Levy, 2009). Çevik (2014), çevrimiçi akran dönütünü ele aldığı bir çalışmada, dönüt veriminden öğrencilerin nasıl etkilendiğiyle alakalı öğrenci görüşlerine yer vermiştir. Bir öğrenci, aldığı akran dönütünü kendi eksikliklerini görmede, ayrıntılı düşünebilmede, gözden kaçan yerleri fark etmede bir imkân olarak gördüğünü dile getirmiştir.

Karma yöntem olarak adlandırılan başlık da bilgisayar teknolojileriyle geleneksel yöntem olarak adlandırılan yazılı ve sözlü yöntemlerin bir arada dönüt veriminde kullanılmasıdır. Bu yöntemin araştırma kapsamındaki çalışmalarda %14,70 oranında kullanıldığı görülmüştür. Karma yöntemin kullanıldığı çalışmalardan birinde (Ho ve Savignon, 2007) geleneksel yöntemlerden biri olan yüz yüze dönüt verme ile bilgisayar aracılığıyla dönüt vermenin, yabancı dil olarak İngilizce öğrenen kişilerdeki etkisi karşılaştırılmıştır. Bu tür çalışmalar da dönüt iletişimindeki başarıda etkili olacak yöntemleri görebilmek açısından önemlidir.

Ele alınan çalışmalarda, yazma becerilerine verilen dönütlerle beraber üzerinde durulan değişkenler incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, 34 çalışmanın %43,9’unda akran

değerlendirmesi, öğretmen değerlendirme ve öz değerlendirme kavramlarının üzerinde durulduğu görülmüştür. Alternatif değerlendirme teknikleri içinde yer alan bu üç değerlendirme şekli de bilgisayarı araç edindiği zaman; değerlendirmenin pratiklik kazanarak istenilen zamanda (anında - gecikmeli) ve istenilen türde (sonuç odaklı - uygulamaya dönük vs.) yapılmasına olanak tanır (Çalışkan, 2015). Maviş, Özel ve Arslan (2014), öğretim esnasında akran ve öğretmen değerlendirmesinin çok kullanıldığını, fakat dönüt verme sürecinde öğrencilerin kontrolsüz bırakılmaması gerektiğinin altını çizmiştir. Ülper (2008), bir çalışmada yazılı metin üretimi sürecinde öğrencilerin hem kendi metinlerini hem de akranlarının metinlerini gözden geçirmelerinin ve birbirlerine dönüt sunmalarının, öğrencilerin uygun cümle kurabilme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin yazma becerisindeki başarılarını artırmak açısından önemli olan dönütün, ne kadar başarılı ve dikkat çekici olursa öğrencilerdeki kalıcılığı da o derece artırdığı birçok çalışmada vurgulanmaktadır. Bilgisayar kullanımı da dönüt verme sürecinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan önemli araçlardan biri olarak ifade edilmektedir.

Öneriler

- Dönüt verimi, öğretim sürecini ve yazma becerisindeki başarıyı olumlu etkileyen bir süreçtir. Öğretmenler, öğrencilere rehberlik edip sınıf içerisinde gerek öğrencinin kendi değerlendirme dönütlerini gerekse akran dönütlerini etkin kılacak etkinliklere yer vermelidir. Teknolojinin gelişmesiyle beraber hemen hemen her okulda bilgisayar laboratuvarları, her evde internete bağlı bilgisayarlar bulunduğunu biliyoruz. Yazılı ya da sözlü olan geleneksel yöntemler yazma becerilerini değerlendirmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra işimizi kolaylaştıran bilgisayarlar, yazı metinlerine dönüt vermek amacıyla daha çok kullanılmalıdır.

- Anında geri bildirim alınabilmesi için kolaylık sağlayan ve internet kullanımı gerektiren e-posta, msn, blog gibi çevrimiçi iletişim araçları, dönüt amacıyla da tercih edilmelidir. Çünkü bu araçlar, kişiye kolay ve pratik bir şekilde zaman ve mekândan bağımsız olarak dönüt verme imkânı sunmaktadırlar.

- Word programında bulunan “değişiklikleri izle” özelliği, farklı renklerde panolar açılması, dönüt veren kişinin adıyla başlık oluşturulması ve istenilen düzeltmenin metin üzerinde yapılabilmesi gibi imkânlarından dolayı dönüt verme sürecine büyük katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle bu tür özellik ve uygulamaların detaylı olarak sadece dönüt veren öğretmenler tarafından değil dönüt alan veya akranlarına dönüt veren öğrenciler tarafından da kullanılmasının öğretilmesi ve özendirilmesi dönüt alma / verme sürecini oldukça geliştirebilir ve kolaylaştırabilir.

• Araştırma kapsamında yapılan incelemeler sonucunda, bilgisayar destekli dönüt ve düzeltme çalışmalarının öğrencilerin yazma becerisi üzerindeki etkisini tespit etmeye yönelik deneysel çalışmaların yetersiz olduğu ve bu konuda özellikle güncel çevrimiçi / çevrimdışı araçların etkililiğine yönelik daha fazla deneysel çalışma yapılması gerektiği görülmektedir.

• Diğer üç temel dil becerisinin (dinleme, konuşma, okuma) dönüt ile olan ilişkisini inceleyen çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- AKÇİN, N. (2009). Öğrenme Güçlüğü Gösteren Çocukların Yazma Sürecinde Gösterdiği Özellikler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29, 5-18.
- ARSLAN, T. (2009). *Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Web Destekli Öğrenme Modeli Moodle'in Kullanımı ve Öğrenme Sürecine Etkisi-Yazma Becerisi Bağlamında Görgül Bir Çalışma*. Doktora Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AYDIN, S. (2005). İngilizce Öğrenenlerin Yazma Etkinliklerinde Bilgisayar Kullanmaya Yönelik Tutumları ve Bilgisayarın Yazma Becerilerindeki Başarıya Olan Katkısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 295-310.
- BALCI, S. (2013). Türkçe Dersinde “Tablet Pc Pilot Uygulaması”yla Öğretim Gören Öğrencilerin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Çalışması. *Turkish Studies*, 8(1), Winter 2013, 855-870.
- BALTA, Y. ve TÜREL, Y. K. (2013). An Examination on Various Measurement and Evaluation Methods Used in Online Distance Education (Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde Kullanılan Farklı Ölçme Değerlendirme Yaklaşımlarına İlişkin Bir İnceleme). *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8(3), 37-45.
- BOAS, I. V. (2011). Process Writing and the Internet: Blogs and Ning Networks in the Classroom. *English Teaching Forum*, (2), 26-33.
- ÇALIŞKAN, M. (2015). Etkili Dönüt Verme Yolları. *Turkish Studies*, 10 (11), 417-430.
- ÇEVİK, Y. D. (2014). Dönüt Alan mı Memnun Veren mi? Çevrimiçi Akran Dönütü ile İlgili Öğrenci Görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(1), 10-23.
- ÇİFTÇİ, H. (2009). *The Effect of Blog Peer Feedback on Turkish EFL Students' Writing Performance and Their Perceptions*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- DOĞAN, İ. ve AKDEMİR, Ö. (2015). Özel Eğitimde Bilgisayar Destekli Öğretim: Üç Durum Çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Sayısı*, 5 (2), 165-177. doi:10.5961/jhes.2015.119
- GÖKTAŞ, Y., KÜÇÜK, S., AYDEMİR, M., TELLİ, E., ARPACIK, Ö., YILDIRIM, G. ve REİSOĞLU, İ. (2012). Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Araştırmalarındaki Eğilimler: 2000-2009 Dönemi Makalelerinin İçerik Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12, 443-460.
- GÜLBAHAR, Y., KALELİOĞLU, F. ve MADRAN, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. *XV. Türkiye’de İnternet Konferansı*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- HO, M. ve SAVIGNON, S. J. (2007). Face-to-face and Computer-mediated Peer Review in EFL Writing. *CALICO Journal*, 24(2), 269-290.

- KARATAY, H. (2011). 4+1 Planlı Yazma ve Değerlendirme Modelinin Öğretmen Adaylarının Yazılı Anlatım Tutumlarını ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. *Turkish Studies*, Volume 6 (3), 1029-1047.
- KARATAY, H. (2011). *Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme* (Editör: Murat ÖZBAY). Yazma Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- KAVANDI, E. (2012). *The Effects of Using Blogs on The Development of Foreign Language Writing Proficiency*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KOÇOĞLU, Z. (2009). Weblog Use in Efl Writing Class. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(1), 311-327.
- KRUCLI, T. E. (2004). Making Assessment Matter: Using the Computer to Create Interactive Feedback. *English Journal*, 94(1), 47-52.
- LEVY, M. (2009). Technologies in Use for Second Language Learning. *The Modern Language Journal*, 93(1), 769-782.
- MADEN, S. (2011). İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Yaz(ı)ma Eğitimine Yönelik Düşünceleri ve "Yazımın Usûl-i Tedrisi". *Turkish Studies*, 6(1), 1476-1490.
- MAVIŞ, F. Ö.; ÖZEL, Ö. ve ARSLAN, M. (2014). İlk Okuma Yazma Öğretiminde Cümle Çözümleme ve Ses Temelli Cümle Yönteminin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Karşılaştırılması (Tokat İli Örnekleme). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 481-494.
- MILES, M. B. ve HUBERMAN, M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. CA: Sage
- SERT, G., KURTOĞLU, M.; AKINCI A. ve SEFEROĞLU, S. S. (2012). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Akademik bilişim*. Uşak: Uşak Üniversitesi.
- ŞİMŞEK, A., ÖZDAMAR, N., BECİT, G., KILIÇER, K., AKBULUT, Y. ve YILDIRIM, Y. (2008). Türkiye'deki Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Güncel Eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 439.
- TURGUT, G. ve KIŞLA, T. (2015). Bilgisayar Destekli Hikâye Anlatım Yöntemi: Alanyazın Araştırması. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 6(2), 97-121.
- ULUSOY, M. (2006). The Role of Computers in Writing Process. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 5 (4), 58-66.
- UTARI, D. A. (2012). Embedding Ict In The Teaching Of Writing: Weblog As An Alternative Tool. *Unipdu Journal*, file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/109-267-1-PB%20(1).pdf.
- ÜLPER, H. (2008). *Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- WARSCHAUER, M. ve HEALEY, D. (1998). Computers and Language Learning: "An Overview". *Language Teaching*, 31 (2), 57-71.
- WIGGLESWORTH, G. ve STORCH, N. (2012). What Role for Collaboration in Writing and Writing Feedback. *Journal of Second Language Writing*, 21, 364-374.
- YAVUZ - ERKAN, D. (2013). Kültürler Arası Elektronik Posta Yolu ile Yazışmanın İngilizce Yazma Becerisinde Özyekinliğe Etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 25-42.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayın Evi.